

Nr 431.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om befrielse för vissa värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning; given Stockholms slott den 20 maj 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

om befrielse för vissa värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning.

Häri genom förordnas som följer:

Utan hinder av vad i § 27 mom. 1 värnpliktslagen därom stadgas må, på sätt Konungen närmare förordnar, vapenföra värnpliktiga av 1917 års klass, tilldelade fotfolket, artilleriet och ingenjörtrupperna, ävensom vapenföra studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda, tilldelade jämväl annat vapenslag, befrias från fullgörande av en av de under år 1920 eller 1921 dem åliggande repetitionsövningar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 maj 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Hansson, följande:

»Uti en till 1919 års urtima riksdag avlåten proposition, nr 7, framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag till lag angående befrielse för värnpliktiga av 1918 års klass från fullgörande av viss värnpliktstjänstgöring i fredstid m. m. Ifrågavarande lagförslag avsåg bland annat ett inställande av 1919 års repetitionsövningar. Detta skulle ske på det sättet, att av de årsklasser, som skulle deltaga i nämnda övningar, årsklasserna 1916 och 1918 *befriades* från fullgörande av dem under år 1919 åliggande repetitionsövning samt årsklassen 1917, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämde, erhöll *uppskov* med samma övning.

Riksdagen biföll det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget. Uti sin till Kungl. Maj:t den 23 augusti 1919 i ämnet avlätna skrivelse framhöll emellertid riksdagen, att det skulle varit önskvärt, att beslut om befrielse från fullgörande av repetitionsövning år 1919 kunnat fattas icke blott beträffande värnpliktiga av 1916 och 1918 års klasser utan jämväl rörande värnpliktiga av 1917 års klass. Med hänsyn till vad föredragande departementschefen i ämnet anfört hade emellertid riksdagen icke ansett sig böra vidtaga någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag; och detta så mycket mindre som fråga för det dåvarande icke föreläge, huruvida värnpliktiga av 1917 års klass skulle fullgöra repetitionsövning under år 1920 eller icke.

Den 25 augusti 1919 utfärdades den av riksdagen antagna lagen, och blevo med stöd av densamma repetitionsövningarna under år 1919 inställda, i det att värnpliktiga av 1916 och 1918 års klasser *befriades* från nämnda övningar samt de värnpliktiga av 1917 års klass, vilka hade att på hösten samma år fullgöra dylika övningar, med undantag av kavalleriets värnpliktiga, vilka erfordrades för nödig vakt- och vårdtjänst, erhöilo *uppskov* med desamma.

Enligt bestämmelserna i gällande värnpliktslag skola de värnpliktiga av 1917 års klass, vilka år 1919 erhöilo uppskov med dem då åliggande repetitionsövning, fullgöra denna:

vid fält- och positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna ävensom studenter och likställda vid samtliga truppslag utom vid kavalleriet år 1920, samt

vid fotfolket, fästningsartilleriet och fästningsingenjörtrupperna under år 1921.

För trängen, intendenturtrupperna och kustartilleriet tilldelade värnpliktiga, vilka icke hade att fullgöra någon repetitionsövning år 1919 och följaktligen icke heller då erhöilo något uppskov med sådan övning, utgör år 1920 — för underbefäl och fackmän vid intendenturtrupperna år 1921 — det sista år, då repetitionsövning skall fullgöras.

Försvarsrevisi-
onsens
förslag.

Uti sitt den 4 innevarande månad avgivna betänkande rörande ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass har nu försvarsrevisi-
onsens
förslag.
onen jämväl till behandling upptagit frågan rörande befrielse för värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning, och har revisionen därvid anfört följande:

Vid övervägande av frågan, huruvida och i vilken omfattning värnpliktiga av 1917 års klass borde befrias från fullgörande av en repetitionsövning, hade revisionen kommit till det resultatet, att *de värnplikts-*

kategorier, vilka år 1919 erhållit uppskov med repetitionsövning, nu borde helt befrias från fullgörandet av den uppskjutna övningen. Ur militär synpunkt syntes en sådan befrielse jämväl vara i viss mån motiverad. Därest nämnda övning skulle i vederbörlig ordning fullgöras, skulle nämligen i repetitionsövningarna komma att deltaga: år 1920 vid fält- och positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna tre i stället för normalt två årsklasser samt år 1921 vid fotfolket fyra samt vid fästningsartilleriet och fästningsingenjörtrupperna tre årsklasser i stället för normalt tre respektive två årsklasser. Med all sannolikhet skulle en dylik ökning av antalet årsklasser under repetitionsövningarna i många fall medföra avsevärda svårigheter ur förläggningssynpunkt. Visserligen skulle fullgörandet av den uppskjutna repetitionsövningen ur utbildningssynpunkt vara en fördel, men denna omständighet syntes i betraktande av vad förut anförts icke böra tillmätas någon avgörande betydelse.

Vad härefter anginge *de värnpliktskategorier, vilka icke hade åtnjutit uppskov med någon repetitionsövning*, kunde det ligga nära till hands att jämväl befria dessa från fullgörande av den sista dem åliggande repetitionsövningen. En dylik befrielse skulle emellertid medföra, att antalet årsklasser under repetitionsövningar vid härav berörda trupp-slag skulle komma att med en understiga det normala. Antalet årsklas-ser skulle sålunda bliva:

vid trängen i egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst två i stället för normalt tre årsklasser,

vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst en i stället för normalt två årsklasser, samt

vid intendenturtrupperna och kustartilleriet ingen i stället för normalt en årsklass.

Följden härav skulle bliva, att repetitionsövningarna ifråga komme att i hög grad förlora i värde eller att helt omöjliggöras. Ur militär synpunkt vore detta givetvis en allvarlig olägenhet och detta så mycket mera, som repetitionsövningar med något egentligt utbyte på grund av rådande förhållanden icke ägt rum sedan år 1917. Det borde icke heller förbises, att det reducerade antalet årsklasser näppeligen skulle möjliggöra att vid trängen och intendenturtrupperna uppsätta de förplägnads-, sjukvårds- och intendenturformationer, som vore oundgäng-ligen nödvändiga under de fälttjänstövningar, som planerats att äga rum under instundande höst. Dylika övningar hade icke företagits sedan år 1917 och tillmättes av de militära myndigheterna den största betydelse för arméns krigsduglighet.

Därest befrielse icke beviljades, skulle emellertid nu ifrågavarande värnpliktskategorier icke erhålla den lättnad, som det stora flertalet värnpliktiga av 1917 års klass ovan förutsattes komma i åtnjutande av. Denna omständighet syntes dock icke kunna åberopas som ett avgörande skäl för att befrielse borde beviljas. Att märka vore nämligen, att kavalleriets värnpliktiga redan fullgjort det lagstadgade antalet repetitionsövningar, vadan likställighetsprincipen i alla händelser icke kunde upprätthållas. Vidare vore tjänstgöringstiden vid trängen och intendenturtrupperna avsevärt kortare än vid övriga truppslag. Ett fullgörande av den sista repetitionsövningen kunde därför knappast sägas innebära någon orättvisa mot de värnpliktiga vid trängen och intendenturtrupperna.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden hade revisionen icke ansett sig kunna för sin del tillstyrka, att de värnpliktskategorier, varom nu vore fråga, befriades från fullgörande av den för dem återstående repetitionsövningen.

I enlighet med vad sålunda anförts, hade revisionen uppgjort följande

Förslag

till

Lag

om befrielse för vissa värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning.

Härigenom förordnas som följer:

Utan hinder av vad i § 27 mom. 1 värnpliktslagen därom stadgas må, på sätt Konungen närmare förordnar, vapenföra värnpliktiga av 1917 års klass, tilldelade fotfolket, artilleriet och ingenjörtrupperna, ävensom vapenföra studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda, tilldelade jämväl annat vapenslag, befrias från fullgörande av en av de under år 1920 eller 1921 dem åliggande repetitionsövningar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Över vad försvarsrevisionen sålunda föreslagit har chefen för generalstaben den 18 maj 1920 avgivit yttrande (se *Bil. A*).

Chefens för
generalstaben
yttrande.

Försvarsrevisionens sålunda framlagda förslag anser jag mig kunna biträda. Departements-
chefen.

Med anledning av att den beträffande propositioners avlåtande till riksdagen i 54 § riksdagsordningen angivna tid numera gått till ända, vill jag framhålla, att sådana omständigheter i detta fall synas mig föreligga, att Kungl. Maj:t torde böra begagna den enligt nämnda lagrum Kungl. Maj:t tillkommande rätt att till riksdagen avlämna framställning även efter den ordinarie propositionstidens utgång.

Jag får alltså hemställa, att förenämnda av försvarsrevisionen uppgjorda »Förslag till lag om befrielse för vissa värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning« måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Thomas Adlercreutz.

Bil. A.

TILL KONUNGEN.

I anledning av nådiga remissen den 12 maj 1920 angående försvarsrevisionens betänkande II, får jag, i vad detsamma avser *befrielse för vissa värnpliktiga av 1917 års klass från fullgörande av en repetitionsövning* — efter samråd med inspektörerna för infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen, chefen för Kungl. Fortifikationen och generalintendenten — i underdånighet anföra följande.

Försvarsrevisionens i ämnet avgivna förslag avser, att vapenföra värnpliktiga av 1917 års klass, tilldelade fotfolket, artilleriet och ingenjörtrupperna, ävensom vapenföra studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda tilldelade jämväl annat truppslag, skola befrias från fullgörande av en av de under år 1920 eller 1921 dem åliggande repetitionsövningar.

I betraktande av, att repetitionsövningen år 1918 var inställd eller icke motsvarade sitt ändamål på grund av rådande sjuklighet, samt att år 1919 repetitionsövning ägde rum allenast vid kavalleriet, kan det föreliggande förslaget icke tillrådas. Genom ett bifall till detsamma skulle 1917 års klass tillhörande värnpliktiga vid fotfolket, fästningsartilleriet och fästningsingenjörtrupperna erhålla *endast en*, men de vid fältartilleriet, positionsartilleriet, fältingenjör- och fälttelegraftrupperna ävensom vapenföra studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda *ingen verklig repetitionsövning*.

Stockholm den 18 maj 1920.

Underdånigst

LARS TINGSTEN.

Chef för generalstaben.

K. Stiernswärd.